

COP30
BRASIL
AMAZÔNIA
BELÉM 2025

**"Birleşmiş Milletler İklim
Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
30. Taraflar Konferansı
(COP30)'nın Ardından"
Bilgi Notu**

28 Kasım 2025

TUSIAD

“Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 30. Taraflar Konferansı (COP30)’nın Ardından” Bilgi Notu – 28 Kasım 2025

İçindekiler

- A. [Giriş](#)
- B. [COP30 kararları ve öne çıkan başlıklara yönelik bilgilendirme](#)
 - Adaptasyon
 - Azaltım ve 1,5°C Hedefi
 - İklim Finansmanı
 - Adil Geçiş
 - Tek Taraflı Ticaret Önlemleri (*Unilateral Trade Measures*)
 - Fosil Yakıtlar
 - Ormansızlaşma
 - Kayıp ve Zarar (*Loss and Damage*)
 - Paris Anlaşması Madde 6
 - COP31: Türkiye ve Avustralya
- C. [Paris Anlaşması’na taraf ülkelere verilen Ulusal Katkı Beyanları \(NDC\)](#)
- D. [COP30 kapsamında açıklanan ve/veya geliştirilen bazı ortaklıklar, inisiyatifler ve taahhütler](#)
- E. [COP30 kapsamında paylaşılan bazı raporlar & yayınlar](#)
- F. [TÜSİAD & COP30](#)

A. Giriş

Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi 30. Taraflar Konferansı (COP30) 10-21 Kasım 2025 tarihleri arasında Brezilya'nın Amazon'un kalbi olarak adlandırılan Belém kentinde gerçekleştirildi.

Paris Anlaşması'nın onuncu yılında ve küresel iklim eylemini hızlandırma açısından kritik bir dönemde gerçekleştirilen COP30, tarafların 2035 yılına yönelik yeni Ulusal Katkı Beyanlarını (NDC 3.0) sunacağı bir yıl olması nedeniyle küresel ilerlemenin değerlendirilmesi açısından özel bir önem taşıyordu. Amazonlar'da düzenlenmesi de Zirve'ye ormansızlaşma, fosil yakıtlar, adil geçiş ve iklim finansmanı gibi başlıklarda güçlü bir beklenti yükledi.¹

6–7 Kasım tarihlerinde düzenlenen COP30 Liderler Zirvesi'ne 60'tan fazla ülkenin devlet başkanı ve temsilcisi katıldı. Zirve'de küresel emisyonların büyük bölümünden sorumlu Çin, Hindistan ve Rusya'dan lider düzeyinde katılım olmaması dikkat çekti.² Ayrıca ABD'nin geçen yıl Paris Anlaşması'ndan çekilme süreci nedeniyle COP30'a resmi bir heyet katılmadı.³ Liderler Zirvesi'nde Türkiye'yi Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz temsil etti.⁴ Liderler mesajlarında, iklim biliminin ortaya koyduğu risklerin ciddiyeti, 1,5°C hedefinin korunması için uygulama açığının kapatılması, uyum ile adil dönüşüm alanlarında somut adımların önceliklendirilmesi ve iklim dezenformasyonu ile mücadelede bilim temelli bir yaklaşımın güçlendirilmesi gibi hususlara vurgu yaptı.

"Hakikat" ve "uygulama" COP'u olarak adlandırılan⁵ COP30, yoğun müzakereler sonucu resmi kapanışından 27 saat sonra "**Belém Siyasi Paketi (Belém Political Package)**" ve siyasi çağrı niteliğindeki "**Global Mutirão**"⁶ kararının kabul edilmesiyle sona erdi. Müzakerelerde adaptasyon, azaltım, fosil yakıtlar, ormansızlaşma, ticaret önlemleri, iklim finansmanı ve Paris Anlaşması doğrultusunda 1,5°C ile uyumlu bir uygulama gündeminin hızlandırılmasına ilişkin yoğun istişareler yürütüldü. Zirve'nin sonunda karar metinlerinde adil geçişi destekleyecek yeni bir mekanizmanın oluşturulması olumlu karşılarken, ormansızlaşma ve fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik net bir yol haritasının oluşturulamaması Zirve'ye yönelik beklentilerin karşılanmadığı mesajını güçlendirdi.⁷

COP30 sonuçları ve gelişmelerine ilişkin özet aşağıda sunulmaktadır:

- Paris Anlaşması'nın olmadığı bir senaryoda küresel sıcaklık artışının 4°C'nin üzerinde gerçekleşmesi beklenirken, Anlaşma kapsamındaki güncel Ulusal Katkı Beyanlarının tam olarak uygulanması halinde bu artışın 2,3–2,5°C aralığına gerileyeceği; ancak **bu seviyenin 1,5°C hedefiyle uyumlu olmaktan uzak olduğu** not edildi.
- 1,5°C hedefiyle uyumlu uygulamaların hızlandırılmasını desteklemek üzere COP30–COP31 Başkanlıkları eşgüdümünde işletilecek olan "**Küresel Uygulama Hızlandırıcısı (Global Implementation Accelerator – GIA)**" ve "**1,5°C Belém Misyonu**" başlıklı iki yeni girişim başlatıldı.
- 2035 yılına kadar **uyum finansmanının en az üç katına çıkarılması** çağrısı yapıldı.

¹ <https://unu.edu/ehs/article/5-expectations-cop-30-belem>

² https://www.ctvnews.ca/climate-and-environment/article/leaders-of-worlds-biggest-polluters-are-no-shows-as-heads-of-state-gather-for-un-climate-summit/?utm_source=cbnewsletter&utm_medium=email&utm_term=2025-11-07&utm_campaign=Daily+Briefing+Leaders+Speak+Ahead+of+COP30+Norway+s+%243bn+TFF+boost+UK+to+double+down+on+net-zero

³ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

⁴ <https://iklim.gov.tr/cumhurbaskani-yardimcisi-yilmaz-cop30-liderler-zirvesi-nde-konustu-haber-4572>

⁵ <https://cop30.br/en/news-about-cop30/at-the-united-nations-general-assembly-president-lula-declares-cop30-will-be-the-cop-of-truth>

⁶ COP30 Başkanlığı tarafından benimsenen "Mutirão" kavramı, Latin Amerika'dan Afrika'ya birçok kültürde karşılık bulan ımece, dayanışma ve kolektif çaba gibi tanımlarla ilişkilendirilmektedir.

<https://cop30.br/en/news-about-cop30/burkinidi-minka-and-balu-wala-learn-about-the-many-versions-of-cop30s-global-mutirao>

⁷ <https://www.iklimhaber.org/cop30da-neler-basarildi-neler-basarilamadi/>

- Ülkelerin uyum alanındaki ilerlemelerini ulusal koşullarına uygun, gönüllü ve bağlayıcı olmayan bir çerçeve üzerinden takip etmelerine imkan tanıyacağı belirtilen **sadeleştirilmiş uyum gösterge setleri kabul edildi.**
- Uluslararası işbirliği ve teknik desteği güçlendirmeyi amaçlayan **yeni bir adil geçiş mekanizması kurulması kararlaştırıldı.**
- COP30 Başkanlığı tarafından **fosil yakıtlardan uzaklaşma ve ormansızlaşma konularında iki yol haritasının COP31’de sunulmak üzere hazırlanacağı** belirtildi.
- Paris Anlaşması’nın 9. maddesi bağlamında iklim finansmanı üzerine **iki yıllık çalışma programı kurulmasına** karar verildi.
- **COP31’in ev sahipliğinin ve başkanlığının Türkiye tarafından, müzakere başkanlığının ise Avustralya tarafından üstlenileceği** kararlaştırıldı.

COP30 Başkanlığı, Paris Anlaşması’nın uygulama boyutunu güçlendirmek amacıyla oluşturduğu “[Action Agenda](#)”yı Zirve’nin temel unsurlarından biri olarak konumlandırdı. Müzakere sürecine taraf olmayan ancak uygulamada kritik rol taşıyan aktörlerin iklim eylemine gönüllü katkılarını harekete geçirmeyi hedefleyen Action Agenda, Küresel Durum Değerlendirmesi’nin (GST) bulgularını altı ana başlık ve otuz somut hedef üzerinden ele aldı. Bu çerçevede, azaltım, uyum, finansman, teknoloji ve kapasite geliştirme alanlarındaki mevcut girişimlerin birbirine bağlanması, ölçeklendirilmesi ve hızlandırılması konusunda da çalışmalar yapıldı. Yapılan çalışmalar bir [rapor](#) aracılığıyla sunuldu.

COP30 Başkanı André Corrêa do Lago, kapanış konuşmasında “Belém'den ayrılırken, bu anı bir konferansın sonu olarak değil, oyunun kurallarını değiştireceğimiz on yılın başlangıcı olarak hatırlamalıyız.” ifadesini kullandı.⁸

UNFCCC İcra Sekreteri Simon Stiell ise kapanış konuşmasında, yoğun jeopolitik gerilimlere ve zorlu küresel iklim ortamına rağmen COP30’un uluslararası iklim işbirliğini ortaya koyduğunu ve 1,5°C hedefinin hala ulaşılabilir bir patika üzerinde tutulduğunu vurguladı. Ayrıca Stiell, ülkelerin bilimsel gerçekleri ve ekonomik akılcılığı esas alarak ilerleme yönünde ortak bir irade sergilediğini, tüm zorluklara karşın küresel iklim eylemine yönelik kolektif kararlılığın korunduğunu ve sürecin ilerlemeye devam ettiğini ifade etti.⁹

Ev sahibi Brezilya başta olmak üzere ülkeler tarafından iklim değişikliği ile mücadeleye ve iklim değişikliğinin etkilerine uyuma yönelik farklı alanlarda **girişimler** oluşturuldu.

COP31’e ev sahipliği yapmak üzere Türkiye ve Avustralya tekliflerini sunmuş ve COP29 - COP30 sürecinde bu konudaki diplomatik girişimlerini artırmıştı. COP30 esnasında [yayımlanan metin](#) çerçevesinde **COP31 ev sahipliği ve başkanlığı Türkiye, müzakere başkanlığı ise Avustralya** tarafından yürütülecek. Bu kapsamda **COP31 9-20 Kasım 2026 tarihlerinde gerçekleştirilecek.**¹⁰

COP32 ise Etiyopya’nın başkenti Addis Ababa’da düzenlenecek.¹¹

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)

⁸ <https://cop30.br/en/news-about-cop30/cop30-approves-belem-package1>

⁹ https://www.unfccc.int/news/simon-stiell-closing-speech-cop30-showed-that-climate-cooperation-is-alive-and-kicking-keeping?_gl=1*wbmhxr*_ga*MjkSOTYyNjAuMTc0NjUzNjkzMw..*_ga_7ZZWT14N79*_czE3NjM5MDI2NjUkbzM3JGcxJHQxNzYzOTA1MTk3JGo1NvRsMCRoMA..

¹⁰ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/cp2025_L13_adv.pdf

¹¹ <https://www.reuters.com/sustainability/cop/ethiopia-be-approved-host-cop32-climate-summit-2027-2025-11-11/>

B. COP30 kararları ve öne çıkan başlıklara yönelik genel bilgi:

• **Adaptasyon**

- Küresel Uyum Hedefi (Global Goal Adaptation - GGA), Paris Anlaşması'nın¹² 7.1 maddesinde tanımlanmış olmakla birlikte, hedefin nasıl uygulanacağı ve ilerlemenin nasıl takip edileceğine ilişkin çerçeve uzun süre netleşmemiştir. Bu boşluğu gidermek üzere COP26'da iki yıllık Glasgow-Şarm el-Şeyh Çalışma Programı¹³ başlatılmış, COP29'da ise BAE-Belém Çalışma Programı¹⁴ kapsamında göstergelere ilişkin teknik hazırlıkların COP30'a taşınması kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, COP30'un öne çıkan başlıklarından biri iklim değişikliğinin etkilerine uyum kapasitesini güçlendirmeye yönelik müzakereler oldu.
- COP30 sonunda yayımlanan [nihai metin](#) çerçevesinde, uyum alanında uzun süredir devam eden teknik çalışmalar sonuçlandırılarak BAE-Belém Çalışma Programı tamamlandı ve ülkelerin uyum alanındaki ilerlemelerini ulusal koşullarına uygun, gönüllü ve bağlayıcı olmayan bir çerçeve üzerinden takip etmelerine imkan tanıyacak sadeleştirilmiş bir gösterge seti (Belém Uyum Göstergeleri) kabul edildi. Göstergelerin ilerleyen yıllarda nasıl operasyonelleştirileceklerine yönelik iki yıllık bir uyumlaştırma süreci öngören "Belém-Addis Uyum Vizyonu" kabul edildi. COP30 Başkanı Corrêa do Lago, göstergeler üzerine ülkelerin itirazları çerçevesinde Haziran 2026'da yapılacak Bonn iklim görüşmelerinde GGA üzerinde daha fazla çalışma yapılacağı mesajını verdi.¹⁵
- COP30'da uyum finansmanı da önemli bir başlık olarak öne çıktı. [Global Mutirão](#) kapsamında, 2035 yılına kadar uyum finansmanının en az üç katına çıkarılması çağrısı yapıldı. 2021 yılında gerçekleştirilen COP26'da uyum finansmanının 2025 yılına kadar 40 milyar dolara çıkarılması hedefi kararlaştırılmıştır.¹⁶ Öte yandan, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından yayımlanan "[Uyum Açığı Raporu 2025 \(Adaptation Gap Report 2025\)](#)"nda gelişmekte olan ülkelerin uyum finansmanı ihtiyacının 2035 yılına kadar yıllık 310 milyar dolar olduğu tahmin edildi. Aynı raporda, gelişmekte olan ülkelere yönelen uyum finansmanı akışlarının 2023 yılında 26 milyar dolar olarak gerçekleştiği ve bunun bir önceki yılın 28 milyar dolarlık seviyesinin altında kaldığı belirtildi.

• **Azaltım ve 1,5°C Hedefi**

- [Global Mutirão kararı](#), küresel sıcaklıkların 1,5°C ile sınırlandırılması hedefinin korunmasını temel amaçlardan biri olarak öne çıkardı. Kararda, kalan karbon bütçesinin hızla daraldığına ve mevcut uygulama hızının yeterli olmadığına dikkat çekildi. COP30'da yayımlanan metinde, ilk kez 1,5°C hedefinin aşılması riskinin bulunduğu belirtilmesi önemli bir husus olarak değerlendirildi.¹⁷
- Mutirão kararı kapsamında azaltım ve uyum alanında iki tamamlayıcı girişim başlatıldı:
 - ✓ **Küresel Uygulama Hızlandırıcısı** (Global Implementation Accelerator - GIA): Girişim, tüm aktörlerde iklim eylemini hızlandırarak 1,5°C hedefinin erişilebilirliğini korumayı ve ülkelerin Ulusal Katkı Beyanları (NDC) ile Ulusal Uyum Planları (NAP)'nı hayata geçirme kapasitesini güçlendirmeyi hedefleyen, işbirliğine dayalı ve gönüllü bir mekanizma olarak tasarlandı. Hızlandırıcıya yönelik Haziran 2026'da Bonn'da açık ve kapsayıcı bilgilendirme oturumlarının düzenlenmesi, COP30 ve COP31 Başkanlıklarının COP31'de bir ilerleme raporu sunması ve buna eşlik edecek bir üst düzey etkinliğin gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı.

¹² <https://unfccc.int/sites/default/files/resource/docs/2015/cop21/eng/10a01.pdf>

¹³ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/GGA_AUV.pdf

¹⁴ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/CMA6_agenda_item_9a_GGA_AUV.pdf

¹⁵ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

¹⁶ <https://www.carbonbrief.org/cop26-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-glasgow/>

¹⁷ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

- ✓ **1.5 °C Belém Misyonu:** Misyon, Küresel Durum Değerlendirmesi (GST) sonuçlarına vurgu yaparak ülkelerin hem NDC'lerini hem de ulusal uyum planlarını hayata geçirme kapasitesini güçlendirmeyi, uygulamanın hızlandırılmasına ilişkin pratik yaklaşımları görünür kılmayı ve uluslararası işbirliğini artırmayı amaçlamaktadır. Paris Anlaşması'nın 1,5 °C eşiğinin korunması için azaltım ve uyum uygulamalarındaki ilerlemenin değerlendirilmesi, ülkeler arasında deneyim, iyi uygulama ve yatırım hareketlerinin paylaşılması teşvik edilmektedir.
- Geçen yıl Sharm el-Sheikh Azaltım Hedefi ve Uygulama Çalışma Programı (MWP) müzakerelerinde kapsam ve bir sonraki NDC'lerin bilgilendirilmesine ilişkin hususlarda taraflar arasında görüş ayrılıkları yaşanmış; MWP'nin "fosil yakıtlardan uzaklaşma" kararını içermesi gerekip gerekmediği ya da bunun diyalogun yetki kapsamı dışında kalıp kalmadığı üzerinde yoğunlaşmıştı.¹⁸
- Bu yıl da MWP COP30'un öne çıkan başlıklarından biri oldu. [Nihai metinde](#) azaltım eylemlerini destekleyecek dijital bir altyapının geliştirilmesi ve çalışma programının 2026 sonrasındaki işleyişine yönelik sürecin tasarlanması konuları ele alındı. COP30 öncesinde MWP kapsamında orman ve atık sektörlerine yönelik iki küresel diyalog düzenlendi ve bu diyalogların bulguları COP30 öncesinde yayımlanan [raporda](#) belirtildi. MWP'ye ilişkin nihai metinde bu bulgulara da atıf yapıldı.

Ülkeler tarafından sunulan NDC'ler ve 2025 NDC Sentez Raporu çıktılarına ilişkin bilgilendirme Bölüm C'de sunulmaktadır.

• İklim Finansmanı

- COP29'da gelişmekte olan ülkelere aktarılmak üzere 2035 yılına kadar yıllık en az 300 milyar dolar iklim finansmanı hedefi (NCQG) belirlenmiş ve bu finansmanın kamu ve özel tüm kaynaklardan sağlanacak şekilde 2035 yılına kadar en az yıllık 1,3 trilyon dolar seviyesine çıkarılması için işbirliği çağrısı yapılmıştı.¹⁹
- COP30 öncesinde, COP29 ve COP30 Başkanlıkları 1,3 trilyon dolar iklim finansmanı hedefine yönelik olarak "[Baku to Belém Roadmap to 1.3T](#)" başlıklı bir rapor sundu. Raporda Başkanlıklar, COP29'da belirlenen hedefin ulaşılabilir olduğunu; ancak bunun geleneksel finansman kaynaklarının ötesine geçilerek daha yenilikçi mekanizmaların devreye alınmasını gerektirdiğini vurguladı. Yol Haritası'nda beş öncelikli alan²⁰ yer almakla birlikte uygulamayı hızlandırmak için verilerin iyileştirilmesi, reform tartışmalarının yönlendirilmesi ve işbirliğinin güçlendirilmesi önerildi.
- COP30 müzakereleri çerçevesinde gelişmiş ülkelerin iklim finansmanı sağlama yükümlülüğünü düzenleyen Paris Anlaşması'nın 9.1 maddesi ele alındı. [Global Mutirão](#) kararında Paris Anlaşması'nın 9. maddesi için iki yıllık bir iklim finansmanı çalışma programı oluşturuldu ve programın biri gelişmiş ülke ve biri gelişmekte olan ülkelere olmak üzere iki eş başkan tarafından yürütülmesine karar verildi.

• Adil Geçiş

¹⁸https://www.carbonbrief.org/cop29-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-baku/?utm_source=cbnewsletter&utm_medium=email&utm_term=2024-11-24&utm_campaign=Just+published+Carbon+Brief+s+in-depth+analysis+of+the+key+COP29+outcomes

¹⁹ <https://unfccc.int/documents/644460>

²⁰ Hibelerin, uygun maliyetli finansmanın ve düşük maliyetli sermayenin yeniden güçlendirilmesi; mali alanın ve borç sürdürülebilirliğinin dengelenmesi; dönüştürücü özel finansmanın ve uygun maliyetli sermaye akışlarının yeniden yönlendirilmesi; iklim odaklı portföylerin ölçeklenmesi için kapasite ve koordinasyonun güçlendirilmesi; sermaye akışlarının daha adil ve erişilebilir olmasını sağlayacak sistem ve yapıların yeniden şekillendirilmesi.

- COP30’da adil geçiş konusu önemli bir başlık olarak öne çıktı ve [nihai metinde](#) uluslararası işbirliği, teknik yardım, kapasite geliştirme ve bilgi paylaşımını desteklemeyi amaçlayan bir “adil geçiş mekanizması” kurulması kararı yer aldı. Mekanizma yeşil dönüşüm sürecinin sosyal açıdan adil şekilde ilerlemesinin sağlanmasını; işçiler, kadınlar, yerli halklar ve kırılgan gruplar dahil tüm toplum kesimlerinin haklarını gözeterek politika tasarımlarının desteklenmesini ve ülkeler arasında deneyim ve iyi uygulama paylaşımının kolaylaştırılmasını hedefliyor. COP30 öncesinde çeşitli Sivil Toplum Kuruluşları, küresel düzeyde adil geçişin güçlendirilmesi amacıyla “Belém Action Mechanism (BAM)” önerisini²¹ gündeme taşımıştı.
 - Adil geçiş konusundaki taslak metinlerde kritik minerallerin çıkarılması ve işlenmesine ilişkin riskleri tanıyan bir paragraf yer almış ve bu kritik minerallerin UNFCCC sürecinde ilk kez bir metne girmesi açısından önemli görülmüştü.²² Nihai metinde kritik minerallere, fosil yakıtlardan uzaklaşmaya veya ticaret önlemlerine ilişkin herhangi bir atıf yer almamıştır.²³
- **Tek Taraflı Ticaret Önlemleri (Unilateral Trade Measures)**
 - Global Mutirão kapsamında 2026, 2027 ve 2028 Bonn toplantılarında ticaret ve uluslararası işbirliğine yönelik üç yıllık bir diyalog süreci oluşturulması kararlaştırıldı. Ayrıca metinde, tek taraflı olanlar dahil olmak üzere iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında alınan tedbirlerin keyfi veya haklı gösterilemeyen bir ayrımcılık aracı ya da uluslararası ticarete gizli bir kısıtlama niteliği taşıması gerektiği vurgulandı.
 - **Fosil Yakıtlar**
 - COP28’de yayımlanan [GST metninde](#) fosil yakıtlardan uzaklaşma (transitioning away from fossil fuels) ifadesine yer verilmişti. COP30 Liderler Zirvesi’nde ve açılış oturumunda Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inacio Lula da Silva tarafından fosil yakıtlara bağımlılığın üstesinden gelmek için yol haritasına ihtiyaç olduğu²⁴, fosil yakıtlardan uzaklaşma yönünde yeni bir "yol haritasının" görüşmelerin temel bir unsuru olması gerektiği çağırısı yapıldı.²⁵
 - Yapılan açıklamalarda 80’den fazla ülkenin fosil yakıt yol haritasını desteklediği belirtilmiş olmakla birlikte ülke gruplarının büyük çoğunluğunun bu yol haritasını kırmızı çizgi olarak nitelendirildiği mesajları kamuoyuna yansıdı.²⁶
 - Yapılan müzakereler sonucunda, Global Mutirão metninde fosil yakıtlara yönelik herhangi bir atıf yer almadı. Öte yandan, kapanış oturumunda COP30 Başkanı Correa do Lago, fosil yakıtlar konusunda bir yol haritasının BM süreci dışında, COP30 Başkanlığı tarafından bir sonraki COP toplantısına sunulacağını aktardı.²⁷
 - COP30 esnasında Kolombiya ve Hollanda öncülüğünde²⁸ yaklaşık 24 ülke tarafından “[Fosil Yakıtlardan Uzaklaşmaya Yönelik Belem Deklerasyonu](#)” imzalandı.²⁹ İmzalanan metinde Kolombiya’nın Nisan

²¹ <https://www.theguardian.com/environment/2025/nov/18/bam-belem-action-mechanism-explainer-cop30>

²² <https://www.climatechangenews.com/2025/11/14/cop30-draft-text-includes-energy-transition-minerals-in-un-climate-first/>

²³ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

²⁴ <https://www.gov.br/planalto/en/follow-the-government/speeches-statements/2025/11/speech-by-president-lula-at-the-opening-of-the-cop30-leaders2019-summit-in-belem-para>

²⁵ <https://www.france24.com/en/live-news/20251119-lula-lands-in-amazon-to-press-for-climate-deal>

²⁶ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

²⁷ <https://www.iklimhaber.org/cop30da-neler-basarildi-neler-basarilamadi/>

²⁸ <https://carbon-pulse.com/460224/>

²⁹ <https://www.carbonbrief.org/cop30-key-outcomes-agreed-at-the-un-climate-talks-in-belem/>

2026'da fosil yakıtlardan uzaklaşma sürecini hızlandırmaya yönelik uluslararası bir konferansa ev sahipliği yapacağı yer alıyor.³⁰

• **Ormansızlaşma**

- Amazon'un kalbi Belem'de gerçekleştirilen COP30'un ormansızlaşmaya ilişkin kuvvetli bir sonuç çıkarması beklenmekteydi; ancak ormansızlaşma hedefine ulaşılmasına yönelik katkı sunması hedeflenen bir yol haritası Mutirao kararında yer almadı. Fosil yakıtlardan uzaklaşmaya yönelik yol haritası çağrısına benzer şekilde, COP30 Başkanı Correa do Lago ormansızlaşmaya yönelik de bir yol haritası oluşturulacağını aktardı.
- Brezilya'nın orman fonu olarak adlandırılan [Tropical Forest Forever Facility \(TFFF\)](#) başlatıldı. 53'ten fazla ülkenin desteğini alan girişim tropik ormanların korunmasını, ormansızlaşmanın durdurulmasını, iklim ve biyoçeşitlilik hedeflerinin eş zamanlı ilerlemesi amacıyla küresel ölçekte finans akışlarını bu kapsamda hareket geçirmeyi amaçlıyor.³¹

• **Kayıp ve Zarar (Loss and Damage)**

- Kayıp ve zarar konusu COP30'da sınırlı ilerleme kaydedilen başlıklardan biri oldu. COP28'de kayıp ve zarara ilişkin bir fonun kurulması, COP29'da ise bu fonun operasyonel hale gelmesi kararlaştırılmıştı. COP30'da fonun yapısına veya yeni bir taahhüt sürecine ilişkin ek bir karar alınmadı. Mutirao metninde iklim değişikliğinin yol açtığı kayıp ve zararları önleme, en aza indirme ve ele alma yönünde acil ve güçlendirilmiş eylem ile desteğe duyulan ihtiyaç ve Kayıp ve Zarar Fonu'nun sürdürülebilir şekilde finanse edilmesi için yeniden kaynak toplama süreçlerinin başlatılmasına yönelik adımlar vurgulandı.

• **Paris Anlaşması Madde 6**

- Paris Anlaşması Madde 6³² konusuna yönelik olarak COP28'de teknik çalışma usulleri konusunda fikir birliğine varılamamış; COP29 da ise kural, yöntem ve prosedürlerine ilişkin anlaşma kabul edilmişti.
- COP30'da Kyoto Protokolü dönemine ait kredilerin daha yüksek bütünlüğe odaklanan yeni Paris Anlaşması Madde 6.4 çerçevesine geçişi için ülkelerin başvuru süresi 6 ay uzatılarak Haziran 2026'ya çekildi. Madde 6 kapsamındaki ilerlemelere dayanarak Brezilya, Karbon Piyasaları Açık Koalisyonu'nu başlattı³³ (bkz Bölüm D).

• **COP31: Türkiye ve Avustralya**

- **COP31'e** ev sahipliği yapmak üzere Türkiye ve Avustralya tekliflerini sunmuş ve COP29 - COP30 sürecinde bu konudaki diplomatik girişimlerini artırmıştı. Bu kapsamda, **COP31'in ev sahipliği ve başkanlığının Türkiye tarafından, müzakere başkanlığının ise Avustralya tarafından üstlenileceği** kararlaştırıldı ve iki ülke arasındaki [işbirliği modaliteleri](#) paylaşıldı. Bu kapsamda COP31, 9-20 Kasım tarihleri arasında gerçekleştirilecek olup, iki ülke arasındaki işbirliği modalitelerine yönelik detaylı bilgiler aşağıda sunulmaktadır:
 - ✓ Türkiye COP30 Liderler Zirvesi de dahil olmak üzere COP31'e ev sahipliği yapacaktır.

³⁰ <https://fossilfuelstreaty.org/first-international-conference>

³¹ <https://cop30.br/en/news-about-cop30/cop30-landmark-outcomes-emerge-from-negotiations-despite-unprecedented-geopolitical-tensions>

³² Paris Anlaşması Madde 6 iklim değişikliği ile mücadelede işbirliği mekanizmalarını ve piyasa temelli yaklaşımları kapsamaktadır. Madde 6.2'de uluslararası transfer edilen azaltımların (ITMO) ulusal katkılara yönelik kullanımını içeren ülkeler arası gönüllü işbirliği yaklaşımlarına; Madde 6.4'te ülkeler ve özel sektörün gönüllü olarak emisyon azaltım projeleri geliştirmesine imkan veren merkezi bir mekanizma oluşturulmasına; Madde 6.8'de ise azaltım, uyum, finansman, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme gibi yöntemler dahil olmak üzere piyasa dışı yaklaşımların taraflarca kullanımına yönelik hükümler yer almaktadır.

³³ <https://www.dbresearch.com/PROD/RI-PROD/PDFVIEWER.calias?pdfViewerPdfUrl=PROD000000000611234>

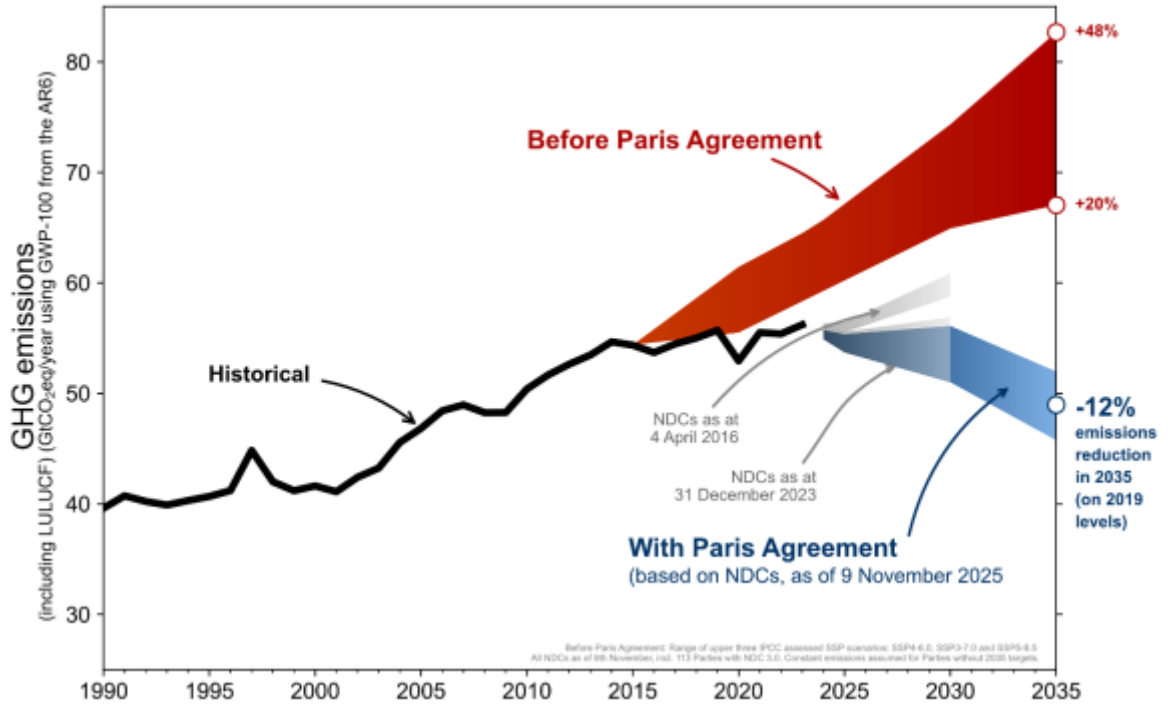
- ✓ Türkiye tarafından aday gösterilecek kişi COP31 oturumlarının başlangıcında “COP 31 Başkanı” olarak aday gösterilecektir. İşbirliği anlaşmasına göre Türkiye temsilcisi COP31 süresince Müzakereleri yönetme görevini Avusturalya temsilcisine devredecek ve Avusturalya temsilcisi “Müzakereler Başkanı” olarak atanacaktır. Türkiye ve Avustralya, sırasıyla “COP31 Başkanı” ve “Müzakereler Başkanı” olarak liderlik ederken birbirleriyle istişare edecektir.
- ✓ Türkiye, COP31 Konferansı’na yönelik iletişim faaliyetleri ile tüm operasyonel ve lojistik hususlardan sorumlu olacaktır.
- ✓ Pre-COP olarak adlandırılan COP öncesi toplantısı Avustralya Hükümeti’nin desteğiyle bir Pasifik ada ülkesinde düzenlenecektir.
- ✓ Müzakereler Başkanı olarak atanan Avusturalya temsilcisi COP31'deki taslak COP31 belgelerinin oluşturulması dahil olmak üzere müzakere gündemini yönetecek ve müzakerelerle ilgili olarak UNFCCC ile ilişkilerde odak noktası olacaktır. Pasifik ada ülkeleriyle işbirliği içinde, Pasifik'teki Pre-COP'un gündemini belirleyecek ve Pre-COP'a başkanlık edecektir.
- ✓ Türkiye gönüllü inisiyatifler arasında eşgüdümeye yardımcı olmak üzere görevlenen BM Yüksek Düzeyli İklim Şampiyonu'nu atayacaktır.
- ✓ Türkiye sivil toplum, iş dünyası, yatırımcılar, yerel yönetimlerden gönüllü iklim eylemleri gibi hususları da ele alan Eylem Gündemi'nden sorumlu olacaktır.

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)

C. Paris Anlaşması'na taraf ülkelerce verilen Ulusal Katkı Beyanları (NDC)

Ulusal Katkı Beyanları, Paris Anlaşması hedeflerine ulaşılması amacıyla ülkeler tarafından ele alınan emisyon azaltım hedeflerini, iklim değişikliği etkilerine uyum hedeflerini ve bu hedeflere yönelik politika ve önlemleri somutlaştıran bildirimlerdir. Paris Anlaşması'nın 4. maddesi uyarınca, Taraflar Ulusal Katkı Beyanlarını (NDC) hazırlamak ve her beş yılda bir iletmekle yükümlüdür.

BM tarafından 28 Ekim tarihinde yayımlanan [2025 Ulusal Katkı Beyanları Sentez Raporu](#)'nda Paris Anlaşması'na taraf 113 Taraf tarafından sunulan toplam **86 NDC** çerçevesinde, **2035 yılı küresel sera gazı emisyonlarının** 2019 seviyelerine kıyasla yaklaşık **%12 azaltımla** gerçekleşeceğinin öngörüldüğü belirtilmiştir.³⁴ Paris Anlaşması kabul edilmeden önce yapılan projeksiyonlar çerçevesinde ise 2035 emisyonlarının **%20 ile %48 arasında artmasının öngörüldüğü vurgulanmıştır.**

Kaynak: UNFCCC (2025), [Message to Parties and Observers: Nationally Determined Contributions Synthesis Report – Update](#)

Öte yandan, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) tarafından yayımlanan "[2025 Emisyon Açığı Raporu](#)"nda Paris Anlaşması kapsamındaki güncel Ulusal Katkı Beyanlarının tam olarak uygulanması halinde yüzyıl sonuna ilişkin küresel ısınma projeksiyonlarının 2,3–2,5°C aralığında seyrettiği ve mevcut politikaların devamı halinde ise bu artışın yaklaşık 2,8°C seviyesine ulaşacağı öngörülmektedir. Söz konusu tahminlerin geçen yılki raporda sırasıyla 2,6–2,8°C ve 3,1°C olarak değerlendirildiği de not edilmektedir. Rapor ayrıca, Paris Anlaşması'nın 2°C ve 1,5°C hedeflerine uyum sağlamak için 2019 seviyelerine kıyasla 2035 yılında yıllık emisyonlarda sırasıyla %35 ve %55 oranında bir azalmaya ihtiyaç duyulduğunu vurgulamaktadır.

Global Mutirao metni kapsamında da Paris Anlaşması'nın olmadığı bir senaryoda küresel sıcaklık artışının 4°C'nin üzerinde gerçekleşmesi beklenirken, Anlaşma kapsamındaki güncel Ulusal Katkı Beyanlarının tam

³⁴ 1 Ocak 2024 ile 30 Eylül 2025 tarihleri arasında kaydedilen güncel NDC'ler analiz edilmiştir.

https://unfccc.int/sites/default/files/resource/message_to_parties_and_observers_ndc_synthesis_report_update.pdf

olarak uygulanması halinde bu artışın 2,3–2,5°C aralığına gerileyeceği; ancak **bu seviyenin 1,5°C hedefiyle uyumlu olma konusunda yeterli olmadığı** vurgulanmıştır.

Türkiye NDC'si

COP27'de sunulan Türkiye'nin Güncellenmiş Birinci Ulusal Katkı Beyanı kapsamında Türkiye'nin 2030 için emisyon artışından azaltım hedefi %41 ve emisyon pik yılı en geç 2038 olarak belirlenmişti. Ülkemizin güncelleştirilmiş [İkinci Ulusal Katkı Beyanı](#) ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından 24 Eylül'de New York'ta düzenlenen İklim Zirvesi'nde duyuruldu. Yeni beyanda, 2035 yılı itibarıyla sera gazı emisyonlarının referans senaryoya kıyasla 466 milyon ton CO₂ eşdeğeri azaltılması ve toplam emisyonların 643 milyon ton CO₂ eşdeğeri seviyesinde sınırlandırılması hedeflendi. Beyanda herhangi bir emisyon tepe yılı öngörüsü yer almadı. İklim finansmanı, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme alanlarında sağlanacak uluslararası desteklerin, bu hedeflere ulaşılmasında ve yeşil dönüşüm vizyonunun hayata geçirilmesinde kritik bir rol oynayacağı vurgulandı.³⁵

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)

³⁵ <https://iklim.gov.tr/turkiye-nin-ikinci-ulusal-katki-beyani-birlesmis-milletler-e-sunuldu-haber-4573>

D. COP30 kapsamında açıklanan ve/veya geliştirilen bazı ortaklıklar, inisiyatifler ve taahhütler

- **Sustainable Business COP (SB COP):** SB COP, Brezilya Ulusal Sanayi Konfederasyonu (CNI) öncülüğünde COP30 ve önümüzdeki diğer COP toplantılarında kamu-özel sektör diyalogunu güçlendirmek ve özel sektörün küresel iklim politikalarına katkısını artırmak amacıyla hayata geçirilmiştir. COP30 Başkanlığı tarafından da onaylanan İnisiyatif'te 23 iş dünyası örgütü yer almıştır. **TÜSİAD bu inisiyatifin bir üyesidir.**
 - Bu yıl SB COP bünyesinde enerji geçişi; dögüsel ekonomi ve malzemeler; biyoekonomi; gıda sistemleri; doğa temelli çözümler; sürdürülebilir şehirler başlıklarına odaklanan altı tematik Çalışma Grubu kurulmuştur. Bu Çalışma Grupları yanı sıra "geçiş finansmanı ve yatırım" ile "yeşil iş ve beceriler" konularını ele alan iki yatay Çalışma Grubu ve "karbon muhasebesi" ve "sağlık" başlıklarındaki iki tamamlayıcı temada da faaliyetler sürdürülmüştür. Çalışma Grupları COP30 ve küresel iklim eylemi çalışmaları kapsamında ele alınmasında fayda görülen 2-3 öncelik alanı belirlenmiş ve bu öncelikler "COP30 Gündemine Yönelik Özel Sektör Öncelikleri" başlıklı ortak bir öneri seti haline getirilerek COP30 Başkanlığı'na sunulmuştur.
 - Çalışma Grupları tarafından odaklanılan konularda yenilikçi ve ölçülebilir sonuçlar üreten özel sektör projelerinin öne çıkarılması hedefiyle bir "SB COP Awards" faaliyeti de yürütülmüştür. SB COP Awards sürecinde seçilen tüm özel sektör uygulamaları e-kitap haline getirilerek kamuoyu ile paylaşılmıştır. Girişim kapsamında yayımlanan uygulama örnekleri içinde ülkemizden Beko, Sütaş ve Ford'un projeleri de yer almaktadır. SB COP kapsamında hazırlanan tüm dokümanlara erişim için: <https://sbcop30.com/documents>
- **Belém Yeşil Sanayileşme Bildirgesi (Belém Declaration for Green Industrialization):** 35 ülke tarafından desteklenen Bildirge, enerji dönüşümünü hızlandırmak, sanayide düşük karbonlu üretimi yaygınlaştırmak ve küresel ölçekte daha kapsayıcı bir kalkınma modeli geliştirmek amacıyla yeni bir işbirliği çerçevesini vurgulamaktadır. Bildirge yeşil teknolojiler, sanayi modernizasyonu, yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir tedarik zincirleri gibi alanlarda koordinasyonun güçlendirilmesi ve istihdamın desteklenmesini hedeflemektedir. Bildirge, sanayi dönüşümüne odaklanan COP girişimler arasındaki uyumun artırılması yanı sıra finansal ve teknik desteğe erişimin güçlendirilmesine yönelik eylem öngörülerini içermektedir. **Türkiye bu Bildirge'nin imzacısıdır.**
- **Belém 4X Girişimi (Belém 4X Initiative):** COP30 Başkanlığı tarafından Pre-COP'ta duyurulan ve yaklaşık 23 ülke tarafından desteklenen Belém 4X Girişimi, sürdürülebilir yakıt kullanımının 2035'e kadar dört katına çıkarılmasını hedefleyen uluslararası bir taahhüt niteliği taşımaktadır. COP30 Action Agenda'nın bileşenlerinden biri olan girişim, Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) Delivering Sustainable Fuels – Pathways to 2035 raporuna dayanmakta olup; biyoyakıtlar, biyogaz, hidrojen ve sürdürülebilir alternatif yakıtların ölçeklendirilmesine yönelik siyasi desteğin ve uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesini amaçlamaktadır.³⁶
- **Uyumlu Karbon Piyasaları Açık Koalisyonu (Open Coalition on Compliance Carbon Markets):** Brezilya tarafından önerilen ve Çin, AB, Birleşik Krallık, Kanada, Şili, Almanya, Meksika, Ermenistan, Zambiya ve Fransa'nın da aralarında bulunduğu toplam 18 ülke tarafından desteklenen Koalisyon, düzenlenmiş karbon piyasalarına yönelik deneyim paylaşımını ve teknik uyumu güçlendirmeyi hedeflemektedir.³⁷

³⁶ https://www.gov.br/mre/pt-br/canais_atendimento/imprensa/notas-a-imprensa/compromisso-de-belem-pelos-combustiveis-sustentaveis-belem-4x

³⁷ <https://cop30.br/en/news-about-cop30/carbon-market-coalition-welcomes-18-member-countries-at-cop30>

- **Bütüncül Yangın Yönetimi ve Yangın Direnci Çağrısı** (*Call to Action on Integrated Fire Management and Wildfire Resilience*): 40'tan fazla ülkenin ve FAO, UNEP ile Uluslararası Tropik Kereste Örgütü'nün destek verdiği Çağrı, iklim ve biyolojik çeşitlilik gündeminde yangın yönetimini küresel bir öncelik haline getirmeyi hedeflemekte ve yangınla mücadelede bilim temelli, önleyici stratejilerin güçlendirilmesini vurgulamaktadır. Uzun vadeli yangın direncinin sürdürülebilir finansman mekanizmalarıyla ilişkilendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.
- **RAIZ Girişimi** (*Resilient Agriculture Investment for Net Zero Land Degradation*): Brezilya Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı öncülüğünde duyurulan RAIZ girişimi, dünya genelinde bozunuma uğramış tarım arazilerinin iyileştirilmesine yönelik kaynak mobilizasyonu ve teknoloji paylaşımını hedeflemektedir.
- **Açlık, Yoksulluk ve İnsan Odaklı İklim Eylemi Belém Bildirgesi** (*Belém Declaration on Hunger, Poverty and People-Centred Climate Action*): 44 tarafın desteklediği Bildirge, iklim değişikliğinin açlık, yoksulluk, sağlık, gıda güvensizliği ve eşitsizlik üzerindeki mevcut etkilerini vurgulayarak bu alanlarda acil eylem çağrısı yapmaktadır.
- **Belém İklim Çağrısı** (*Call of Belém for the Climate*): Brezilya Devlet Başkanı Luiz Inácio Lula da Silva tarafından duyurulan ve tüm ülkelere yönelik acil eylem çağrısı niteliği taşıyan Belém İklim Çağrısı, ülkelerin 1,5°C hedefiyle uyumlu yeni veya güncellenmiş Ulusal Katkı Beyanlarını (NDC) sunmalarının önemini ve gelişmekte olan ülkelerin finansman, teknoloji transferi ve kapasite geliştirme gibi uygulama araçlarına daha etkin erişimini önceleyen bir yaklaşımı vurgulamaktadır. Ayrıca fosil yakıtlardan uzaklaşılması, gelişmekte olan ülkeler için finansman takas mekanizmalarının geliştirilmesi, orman finansmanının güçlendirilmesi ve karbon piyasalarındaki işbirliğinin artırılması gibi öneriler sunulmaktadır.

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)

E. COP30 kapsamında paylaşılan bazı raporlar & yayınlar

- **Küresel İklim Durumu Raporu (State of the Climate Update for COP30)**: Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO) tarafından her yıl BM İklim Zirvesi başında yayımlanan yıllık Küresel İklim Durumu Raporu, 2015–2025 döneminin tamamının rekor sıcaklıklarla geçtiğini, küresel ortalama sıcaklığın Ocak–Ağustos 2025'te sanayi öncesi seviyelerin 1,42 °C üzerinde seyrettiğini; sera gazı konsantrasyonları, okyanus ısı içeriği ve deniz seviyesindeki yükselişin artmaya devam ettiğini vurgulamaktadır.
- **Climate Club “Industry on the Road to 2050” Raporu**: İklim Kulübü (Climate Club) tarafından yayımlanan Rapor çelik, çimento, alüminyum ve petrokimya gibi enerji-yoğun sektörlerde uzun vadeli dönüşüm için gerekli koşulları, ihtiyaçları ve mevcut eğilimleri ele almakta; düşük karbonlu üretim teknolojilerinin gelişimi, temiz enerji altyapısına duyulan gereksinimler, maliyetlerin azaltılması, finansman olanakları, ortak standart ve metodoloji ihtiyacı ile karbon kaçağı riskine yönelik politika araçları gibi başlıklar incelenmektedir. Ayrıca, temiz teknoloji kapasitesi, tedarik zincirleri, sanayi yatırımlarının yönü ve ülkeler arası işbirliği modellerine dair mevcut durum değerlendirmeleri ile dönüşümün hızlandırılması için farklı politika seçenekleri ve iyi uygulama örnekleri ele alınmaktadır.
- **OECD & IEA “Support for Decarbonising Heavy Industry in Emerging Markets and Developing Economies (EMDEs)” Raporu**: OECD ve IEA tarafından hazırlanan Rapor, gelişmekte olan ekonomilerde ağır sanayinin karbonsuzlaştırılması için gerekli finansman, teknoloji ve politika ihtiyaçlarını ele almaktadır.³⁸
- **UN “Seizing the Moment of Opportunity: Supercharging the New Energy Era of Renewables, Efficiency and Electrification” Raporu**: Rapor yenilenebilir enerji, verimlilik ve elektrifikasyon odaklı küresel enerji dönüşümünün mevcut durumunu, ekonomik fırsatları ve engelleri; yenilenebilir enerji maliyetlerindeki düşüş, güneş ve rüzgar teknolojilerinin rekor seviyedeki büyümesi ve elektrikli araçlar ile batarya depolamanın küresel yayılımı gibi konuları ele almaktadır. Raporda yalnızca temiz enerji alanında geçen yıl 2 trilyon doların üzerinde küresel yatırımın sağlandığı ve 2023 yılı itibarıyla sektörde yaklaşık 35 milyon kişilik istihdam oluştuğu belirtilmiştir.

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)

³⁸ https://www.oecd.org/en/publications/support-for-decarbonising-heavy-industry-in-emerging-markets-and-developing-economies_7787cde0-en.html

F. TÜSİAD & COP30

UNFCCC'ye akredite bir iş dünyası örgütü olarak TÜSİAD 2008'den bu yana COP toplantılarına aktif katkı sağlamaktadır. Bu sene gerçekleştirilen TÜSİAD etkinlikleri ile ilgili bilgilendirme aşağıda sunulmaktadır:

11 Kasım 2025 – “İklim Eylemi ve Bilim Temelli Hedefler için Bir Güç Birliği Örneği” COP30 Yan Etkinliği

WWF-Türkiye öncülüğünde ve TÜSİAD ile UN Global Compact Türkiye işbirliğinde yürütülen, iş dünyası ve sivil toplumun Avrupa Yeşil Mutabakatı'na uyum sürecinde teknik kapasiteyi, işbirliği olanaklarını ve kamu paydaşlarıyla diyalogu güçlendirmeyi hedefleyen İklim Eylemi ve Ötesi Platformu (TRAction) Projesi kapsamında 11 Kasım tarihinde WWF Pavilyonu'nunda “TRAction Projesi: Daha Güçlü İklim Eylem ve Bilim Temelli Hedefler için Ortak Bir Girişim Örneği” başlıklı yan etkinlik gerçekleştirildi. WWF-Türkiye İklim ve Enerji Programı Müdürü Tanyeli Behiç Sabuncu'nun moderasyonunu yaptığı etkinlikte TÜSİAD Sanayi ve Sektörel Politikalar Bölümü Direktörü Hazal İnce, Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA) Araştırma Direktörü Ayşe Ceren Sarı, Çevre ve İklim Derneği (REC) Uzmanı Bahar Özay ve Yuvam Dünya Derneği Eğitim Direktörü Banu Binbaşaran Tüysüzoğlu konuşmacı olarak yer aldı.

24 Kasım 2025 – “COP30'un Ardından: İş Dünyasına Yansımaları” Etkinliği

TÜSİAD tarafından COP30'da alınan kararların ve öne çıkan başlıkların iş dünyasına etkilerini değerlendirmek üzere 24 Kasım tarihinde TÜSİAD Genel Merkezi'nde “COP30'un Ardından: İş Dünyasına Yansımaları” başlıklı etkinlik düzenlendi. Etkinliğin açılış konuşmasını **TÜSİAD Yönetim Kurulu Üyesi ve Enerji, Çevre ve İklim Değişikliği Yuvarlak Masası Başkanı Azmi Gümüşlüoğlu** yaptı. Gümüşlüoğlu, konuşmasında şu ifadelerle yer verdi:

“İklim değişikliği ile mücadele adil geçişten ekosistemlerin korunmasına, enerji dönüşümünden sürdürülebilir finansmana uzanan pek çok başlığı ilgilendiriyor. Küresel gündemi şekillendiren dinamikler ile ulusal politika düzenlemelerimizin seyri iş dünyası öngörülebilirliği açısından merkezi konumda. Bu nedenlerle uygulama etkinliğini sağlayacak bütüncül bir bakış açısının kilit bir rol oynadığına inanıyoruz. Önümüzde, tüm paydaşların ortak çabasıyla şekillenecek, titizlikle yönetilmesi gereken zorlu bir gündem var. COP31 ev sahipliğimizin bu süreçte önemli bir ivmelendirmeye hizmet edeceğine, ülkemizin iklim gündemi liderliğinde yerini yukarıya taşıyacağına inanıyoruz. Bu sürecin ülkemizin ve küresel iklim eyleminin güçlenmesinde etkin çözümlere vesile olmasını temenni ediyorum.”

Açılışın ardından, etkinliğin ana tema konuşmasını **Sustainable Business COP Başkanı Ricardo Mussa** gerçekleştirdi.

Program, **EKO IQ/İklim Haber Yayın Yönetmeni Barış Doğru** moderatörlüğünde düzenlenen panel oturumu ile devam etti. Panelin giriş değerlendirmesini **TÜSİAD Çevre ve Net Sıfır Politikaları Çalışma Grubu Başkanı Fatih Özkadı** gerçekleştirdi. Özkadı, değerlendirmesinde şunları söyledi:

“COP küresel iklim mücadelesinin en üst ve kapsayıcı platformlarından biri. Özellikle iş dünyası açısından küresel hedeflerin, teknoloji ve finansman ihtiyaçlarının ve yeşil dönüşüm risk ve fırsatlarının en net görüldüğü alanlardan biri oluyor. 2025 yılı Paris Anlaşması ve iklim politikalarının temelini oluşturan Ulusal Katkı Beyanları (NDC) açısından bir kilometre taşıydı. Ülkeler 2035 emisyon azaltım hedeflerini içeren güncellenmiş NDC'lerini sundu. Taahhütlerin net sıfır hedefini mümkün kılacak ölçüde güçlü ve uygulama araçları açısından net olması şart. Öngörülebilir bir iklim çerçevesi, dönüşüm yatırımlarının devamı ve

sektörler arası rekabet dengesinin korunması için önemli. Önümüzdeki dönemde bu hedeflerin daha iddialı bir şekilde ele alınması sadece azaltım değil; 2053 net sıfır hedefi doğrultusunda dönüşüm maliyetlerinin, operasyonel ve yapısal yükün zamana dengeli yayılması açısından da kritik. Bu çerçevede ara hedefler bağlamında bir tepe yıl belirlenmesi hem politik kararlılığı gösterecek hem de iş dünyasının öngörülebilirliğini artıracaktır.”

Panelde; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Enerji Verimliliği ve Çevre Dairesi Başkanı Dr. Bilal Düzgün, Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFiA) Kurucu Direktörü Bengisu Özenç, Sabancı Holding Sürdürülebilirlik Direktörü Derya Özet Yalgı, UNDP Avrupa ve Orta Asya İklim Değişikliği Uzmanı Nuri Özbağdatlı ile Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) İklim Politikaları Lideri Sung-Ah Kyun konuşmacı olarak yer aldı. Konuşmacılar, COP30’un sonuçlarını özel sektör stratejileri açısından enerji dönüşümü, finans, sürdürülebilirlik politikaları gibi farklı perspektiflerle ele aldı.

[Sayfanın başına dönmek için tıklayınız.](#)